

דף תרגול: הכפר העולמי – גיאוגרפיה של עולם משתנה

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לבחון הבנה של מושגי יסוד כמו גלובליזציה, מעבר דמוגרפי והגירה
- לתרגל זיהוי טענות נכונות ולא נכונות בנושאי אוכלוסייה ועיור
- לחזק את היכולת לנמק ולהסביר תהליכים גיאוגרפיים וחברתיים

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – בדרך כלל התמותה יורדת קודם, והילודה יורדת בשלב מאוחר יותר
2. נכון – עליית מחירי הדיור בשכונה משתפרת עלולה להרחיק תושבים ותיקים
3. לא נכון – זהו מושג מטאפורי לתיאור עולם מקושר, לא מקום פיזי
4. לא נכון – קיימת הגירה הפוכה מערים לכפרים אצל חלק מהאוכלוסייה
5. נכון – המדד בוחן שלושה מרכיבים: הכנסה, חינוך ותוחלת חיים
6. נכון – גלובליזציה משנה הרגלי צריכה, שפה ותרבות ברחבי העולם
7. לא נכון – אי שוויון מרחבי קיים גם בתוך מדינה אחת, בין אזורים שונים
8. לא נכון – ישנם סוגי הגירה נוספים, כולל בין מדינות עשירות
9. לא נכון – פליט בורח מסכנה ואילו מהגר עבודה עוזב מרצון לצורך השתכרות
10. נכון – רוב אוכלוסיית העולם מתגוררת כיום בערים
11. לא נכון – טוקיו עדיין נחשבת לאזור העירוני המאוכלס ביותר
12. נכון – בסיס רחב מראה אחוז גבוה של ילדים צעירים באוכלוסייה

חלק ב׳ – שאלות רב-ברירה

1. ב – שינוי לאורך זמן בשיעורי הילודה והתמותה
2. ב – שיפור שכונה שעלול לדחוק תושבים ותיקים
3. ג – הכנסה, חינוך ותוחלת חיים
4. ב – פליט בורח מסכנה, מהגר עבודה עובר מרצון
5. ג – שיעורי ילודה גבוהים
6. ג – גם בין מדינות וגם בתוך מדינה אחת

חלק ג׳ – השלמת משפטים

1. גלובליזציה
2. ג׳נטריפיקציה
3. פליט
4. הפיתוח האנושי
5. עיור

חלק ד׳ – התאמה

1 – ב (שינוי בשיעורי ילודה ותמותה לאורך זמן)
2 – ג (שיפור שכונה הדוחק תושבים ותיקים)
3 – ד (קישור כלכלי ותרבותי בין מדינות)
4 – ה (הבדלים ברמת החיים בין אזורים)
5 – א (שילוב של הכנסה, חינוך ותוחלת חיים)

חלק ה׳ – שאלות פתוחות

1. הביטוי מתאר עולם מקושר בזכות טכנולוגיה ותקשורת, לא כפר פיזי אחד
2. לדוגמה שימוש במילים לועזיות או הפצת סרטים ומוזיקה ברחבי העולם

כרטיס יציאה – מה לחפש

- שינוי לאורך זמן בשיעורי הילודה והתמותה
- פליט בורח מסכנה, מהגר עבודה עובר מרצון לעבודה
- הבדל ברמת חיים בין אזורים או מדינות

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדיון קצר על המשמעות של 'כפר עולמי' לפני תחילת התרגול
- מומלץ לחזק את ההבחנה בין פליט למהגר עבודה בעזרת דוגמאות מהחדשות
- לתלמידים מתקשים אפשר לוותר על הפריטים המסומנים כקשים יותר

דף תרגול: הכפר העולמי – גיאוגרפיה של עולם משתנה

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה נתרגל מילים חשובות בגיאוגרפיה: גלובליזציה, הגירה, ערים וכפרים. נבדוק משפטים ונחליט אם הם נכונים או לא נכונים.

📖 מילון קטן:

מעבר דמוגרפי	שינוי לאורך זמן בשיעורי הילודה והתמותה באוכלוסייה
גלובליזציה	תהליך שבו העולם הופך למקושר יותר בכלכלה, בתרבות ובטכנולוגיה
ג׳נטריפיקציה	שיפור שכונה ישנה שגורם לעיתים לעזיבת תושבים ותיקים
מדד הפיתוח האנושי	מדד שבודק הכנסה, חינוך ותוחלת חיים במדינה
אי שוויון מרחבי	הבדלים בין אזורים שונים ברמת החיים ובהזדמנויות
פליט	אדם שנאלץ לברוח ממדינתו בשל סכנה או רדיפה
מהגר עבודה	אדם שעובר למדינה אחרת כדי לעבוד ולהשתכר
עיור	תהליך של גידול באוכלוסיית הערים לעומת הכפרים

1 חלק א׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	במעבר הדמוגרפי הילודה יורדת לפני התמותה	☐	☐
2	ג׳נטריפיקציה עלולה לדחוק תושבים ותיקים מהשכונה	☐	☐
3	הכפר העולמי הוא כפר אמיתי שבו גרים כל בני האדם	☐	☐
4	תנועה של אוכלוסייה מעיר לכפר אינה קיימת במציאות	☐	☐
5	מדד הפיתוח האנושי משלב גם חינוך ותוחלת חיים, לא רק הכנסה	☐	☐
6	גלובליזציה משפיעה גם על התרבות והשפה, לא רק על הכלכלה	☐	☐
7	אי שוויון מרחבי קיים רק בין מדינות, לא בתוך מדינה אחת	☐	☐
8	מהגרים עוברים תמיד ממדינה ענייה למדינה עשירה	☐	☐
9	כל פליט הוא גם מהגר עבודה	☐	☐
10	כיום חיים בעולם יותר אנשים בערים מאשר בכפרים	☐	☐
11	ג׳קרטה עקפה את טוקיו והייתה ב-2025 העיר המאוכלסת בעולם	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
12	פירמידת גילאים רחבה בבסיסה מעידה על שיעורי ילודה גבוהים	☐	☐

2 חלק ב׳ – שאלות רב-ברירה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המילה 'מעבר דמוגרפי' מתארת?

א) שינוי במבנה הממשלה ב) שינוי לאורך זמן בשיעורי הילודה והתמותה ג) מעבר אנשים בין ערים

ד) שינוי בגבולות מדינה

2. מה קורה בתהליך ג׳נטריפיקציה?

א) בניית כביש חדש ב) שיפור שכונה שעלול לדחוק תושבים ותיקים ג) ירידה באוכלוסיית עיר

ד) הקמת מפעל תעשייה

3. מה בודק מדד הפיתוח האנושי?

א) רק הכנסה ב) רק חינוך ג) הכנסה, חינוך ותוחלת חיים ד) רק גודל אוכלוסייה

4. במה פליט שונה ממהגר עבודה?

א) אין הבדל ב) פליט בורח מסכנה, מהגר עבודה עובר מרצון ג) פליט תמיד עשיר יותר

ד) מהגר עבודה תמיד חוזר הביתה

5. מה מעיד בסיס רחב בפירמידת גילאים?

א) שיעורי ילודה נמוכים ב) אוכלוסייה מזדקנת ג) שיעורי ילודה גבוהים

ד) תוחלת חיים גבוהה בלבד

6. היכן קיים אי שוויון מרחבי?

א) רק בין מדינות ב) רק בתוך מדינה אחת ג) גם בין מדינות וגם בתוך מדינה אחת

ד) הוא לא קיים כלל

3 חלק ג׳ – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. תהליך שבו העולם הופך למקושר יותר בכלכלה ובתרבות נקרא _____

2. שיפור שכונה שעלול לדחוק תושבים ותיקים נקרא _____

3. אדם שנאלץ לברוח ממדינתו בשל סכנה נקרא _____

4. המדד הבודק הכנסה, חינוך ותוחלת חיים נקרא מדד _____

5. תהליך גידול אוכלוסיית הערים לעומת הכפרים נקרא _____

4 חלק ד׳ – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מעבר דמוגרפי	___	**א.** שילוב של הכנסה, חינוך ותוחלת חיים

2. ג׳נטריפיקציה	___	**ב.** שינוי בשיעורי ילודה ותמותה לאורך זמן
3. גלובליזציה	___	**ג.** שיפור שכונה הדוחק תושבים ותיקים
4. אי שוויון מרחבי	___	**ד.** קישור כלכלי ותרבותי בין מדינות
5. מדד הפיתוח האנושי	___	**ה.** הבדלים ברמת החיים בין אזורים

5 חלק ה׳ – שאלות פתוחות

ענו בקצרה.

1. הסבירו מדוע הביטוי 'כפר עולמי' הוא מטאפורה ולא תיאור של מקום אמיתי

2. תנו דוגמה להשפעת הגלובליזציה על התרבות או השפה

כרטיס יציאה

מהו מעבר דמוגרפי?

מהו ההבדל בין פליט למהגר עבודה?

תנו דוגמה אחת לאי שוויון מרחבי

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀